

Sposoby tworzenia przepisów „sankcyjnych” w świetle wymogów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa 2025

Harmonogram szkolenia

1. Zagadnienia wprowadzające.
2. Uwarunkowania systemowe przepisów sankcyjnych.
3. Rola i formułowanie przepisów sankcyjnych.
4. Analiza praktycznych problemów związanych z formułowaniem przepisów sankcyjnych.

Zagadnienia wprowadzające - sankcja

SANKCJA w języku prawniczym (wg. Staweckiego)

- egzekucyjna
- nieważności (bezskuteczności)
- karna (represyjna)

Zagadnienia wprowadzające – sankcja

Rodzaje norm:

- lex perfecta
- lex plus quam perfecta
- lex minus quam perfecta
- lex imperfecta

Zagadnienia wprowadzające – sankcja penalna

PRZEPISY SANKCYJNE (PENALNE) dotyczą:

- 1) odpowiedzialności karnej
- 2) odpowiedzialności karnoskarbowej
- 3) odpowiedzialności karnej - wykroczeniowej
- 4) odpowiedzialności administracyjno-karnej
- 5) odpowiedzialności dyscyplinarnej

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 42. 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Zasada ta nie stoi na przeszkodzie ukaraniu za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił przestępstwo w myśl prawa międzynarodowego.

2. Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu.

3. Każdego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.

Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności

Artykuł 4. 1. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa.

Protokół nr 7

Karta Praw Podstawowych

Artykuł 50. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

Uwarunkowania systemowe przepisów karnych

Art. 148. § 1. Kto zabija człowieka,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 10 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Kodeks karny

Uwarunkowania systemowe przepisów karnoskarbowych

Art. 57c. § 1. Podatnik, który wbrew obowiązkowi dokonuje płatności kwoty należności wynikającej z faktury z pominięciem mechanizmu podzielonej płatności, podlega karze grzywny do 720 stawek dziennych.

§ 2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu zabronionego określonego w § 1 podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Kodeks karny skarbowy

Uwarunkowania systemowe przepisów karnoskarbowych

Art. 57. § 1. Podatnik, który uporczywie nie wpłaca w terminie podatku, podlega karze grzywny za wykroczenie skarbowe.

Kodeks karny skarbowy

Uwarunkowania systemowe przepisów karnych - wykroczeniowych

Art. 124. § 1. Kto cudzą rzecz umyślnie niszczy, uszkadza lub czyni niezdatną do użytku, jeżeli szkoda nie przekracza 800 złotych, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

§ 2. Usiłowanie, podżeganie i pomocnictwo są karalne.

§ 3. Ściganie następuje na żądanie pokrzywdzonego.

Kodeks wykroczeń

Uwarunkowania systemowe przepisów administracyjno-karnych

Art. 102. 1. Jeżeli prowadzący instalację eksploatuje instalację bez zezwolenia, o którym mowa w art. 51, podlega administracyjnej karze pieniężnej w wysokości 50 000 zł.

2. Organ Inspekcji może, na wniosek prowadzącego instalację, w drodze postanowienia, ustalić termin na złożenie wniosku o wydanie zezwolenia, zawieszając na ten czas postępowanie w sprawie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej. Termin nie może być dłuższy niż 30 dni od dnia doręczenia postanowienia.

3. W razie niezłożenia wniosku w wyznaczonym terminie organ Inspekcji podejmuje zawieszony postępowanie i wydaje decyzję o nałożeniu kary.

4. W przypadku złożenia wniosku w wyznaczonym terminie, administracyjnej kary pieniężnej nie nakłada się, a postępowanie w sprawie jej nałożenia umarza się.

Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych

Uwarunkowania systemowe przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej

Art. 80. Adwokaci i aplikanci adwokaccy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych, a adwokaci również za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 8a ust. 1, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8b.

Ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 144. 1. Jeżeli norma ma być adresowana do każdej osoby fizycznej, adresata tej normy wskazuje się wyrazem „kto”.

2. Jeżeli zakres adresatów normy ma być węższy niż wskazany w ust. 1, wyznacza się go przez użycie odpowiedniego określenia rodzajowego.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, określenia adresata normy nie poprzedza się wyrazem „każdy”.

4. Jeżeli norma ma być adresowana do podmiotów innych niż osoby fizyczne, adresata tej normy można wskazać nazwą rodzajową albo własną.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 75.1. W przepisie karnym znamiona czynu zabronionego określa się w sposób wyczerpujący, bez odsyłania do nakazów lub zakazów zawartych w pozostałych przepisach tej samej ustawy, w przepisach innych ustaw, w tym ustaw określanych jako „kodeks”, w postanowieniach umów międzynarodowych ratyfikowanych za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie lub w dających się bezpośrednio stosować postanowieniach aktów normatywnych ustanowionych przez organizacje międzynarodowe lub organy międzynarodowe.

2. Odesłanie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się tylko w przypadku, gdy bezprawność czynu polega na naruszeniu nakazów lub zakazów wyraźnie sformułowanych w innych przepisach tej samej ustawy lub w postanowieniach umów lub aktów, o których mowa w ust. 1. W takim przypadku w przepisie karnym, stosując odesłanie, używa się zwrotu: „Kto wbrew przepisom art. ... (postanowieniom art. ....;)”.

3. Odesłanie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się także w przypadku, gdy przepis karny przewiduje inną niż sprawstwo formę popełnienia czynu zabronionego albo przewiduje okoliczności wyłączające, łagodzące lub zaostrzające odpowiedzialność karną, co wyraża się zwrotem: „Kto czyni przygotowania do przestępstwa określonego w art. ...” albo „Nie popełnia przestępstwa określonego w art. ....; kto...” albo „Nie podlega karze za przestępstwo określone w art. ....; kto...”.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 76. W przepisie karnym, przy opisywaniu znamion czynu zabronionego, nie używa się określeń „bezprawnie”, „świadomie” i im podobnych.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 77. 1. W przepisie karnym opisującym znamiona przestępstwa nie określa się, że może być ono popełnione tylko umyślnie. Jeżeli występki może być popełniony również nieumyślnie, zapisuje się to jako odrębną jednostkę redakcyjną w brzmieniu: „Jeżeli sprawca działa nieumyślnie...” albo „Kto, chociażby nieumyślnie...”.

2. W przepisie karnym opisującym znamiona wykroczenia nie określa się, że może być ono popełnione zarówno umyślnie, jak i nieumyślnie. Jeżeli wykroczenie może być popełnione tylko umyślnie, zapisuje się to jako odrębną jednostkę redakcyjną w brzmieniu: „Jeżeli sprawca czynu określonego w art. ... działa umyślnie...” albo „Kto umyślnie...”.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 78. 1. W przepisie karnym sankcję karną grożącą za popełnienie czynu zabronionego określa się bez odsyłania do innych przepisów karnych.

2. Odesłanie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się tylko w przepisach bezpośrednio po sobie następujących, przy użyciu w drugim przepisie zwrotu: „Tej samej karze podlega, kto...”.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 79. 1. Przepisowi wyznaczającemu sankcję karną, dopuszczającemu alternatywnie kilka rodzajów kar, nadaje się brzmienie:

- 1) „... podlega karze... albo karze...” (jeśli dopuszcza się tylko jedną z wymienionych kar);
- 2) „... podlega karze... albo karze... albo obu tym karom łącznie” (jeśli dopuszcza się nawet obie z wymienionych kar).

2. Przepisowi wyznaczającemu sankcję karną, dopuszczającemu kumulatywnie kilka rodzajów kar, nadaje się brzmienie:

- 1) „... podlega karze... i karze...” (jeśli kumulatywność jest obligatoryjna);
- 2) „... podlega karze...; obok kary... można wymierzyć karę...” (jeśli kumulatywność jest fakultatywna).

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 79. 3. W przepisie karnym określa się środki karne, które mają być orzeczone w razie popełnienia czynu zabronionego:

1) jeżeli czyn ten jest przestępstwem - tylko w przypadku, gdy obligatoryjne albo fakultatywne orzeczenie danego środka karnego nie wynika z przepisów części ogólnej Kodeksu karnego albo gdy zamiarem prawodawcy jest wyłączenie jego stosowania i odmienne uregulowanie określonego przypadku;

2) jeżeli czyn ten jest wykroczeniem - zawsze w przypadku, gdy zamiarem prawodawcy jest, by określony środek karny był orzekany, przy czym w przepisie karnym należy wskazać, czy orzeczenie to jest obligatoryjne, czy fakultatywne; w przypadku obowiązku naprawienia szkody określa się nadto sposób jej naprawienia.

4. W przepisie karnym nie używa się zwrotów: „o ile dany czyn nie podlega karze w myśl innych przepisów” albo „o ile dany czyn nie stanowi innego przestępstwa zagrożonego surowszą karą” i im podobnych.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 80. 1. W przepisie karnym określa się okoliczności wyłączające, łagodzące albo zaostrzające odpowiedzialność karną tylko wtedy, gdy od ich zaistnienia uzależnia się to, że dana osoba odpowiednio nie ponosi odpowiedzialności karnej, ponosi odpowiedzialność łagodniejszą albo odpowiedzialność surowszą.

2. Okoliczności łagodzące albo zaostrzające odpowiedzialność karną można wyjątkowo wskazać, posługując się określeniami ocennymi, takimi jak „przypadek mniejszej wagi”, „waga czynu” lub im podobnymi.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 81. Jeżeli na podstawie sankcji karnej określonej w przepisie karnym nie da się ustalić, czy dany czyn zabroniony jest przestępstwem czy wykroczeniem, na końcu przepisów karnych zamieszcza się przepis określający tryb orzekania w sprawach o ten czyn i nadaje mu się brzmienie: „Orzekanie w sprawach o czyny, o których mowa w art. ..., następuje w trybie przepisów Kodeksu postępowania...”.

ZASADY TECHNIKI PRAWODAWCZEJ

§ 81a. 1. W przepisach o karach pieniężnych określa się w sposób wyczerpujący okoliczności powstania odpowiedzialności, podmiot uprawniony do nałożenia kary pieniężnej oraz wysokość tej kary.

2. Przepis o karze pieniężnej formułuje się w sposób pozwalający na jednoznaczne ustalenie wysokości kary albo określenie granic, w których ustala się jej wysokość. W przypadku gdy przepis o karze pieniężnej wyznacza granice wysokości tej kary, określa się także przesłanki, którymi powinien kierować się podmiot uprawniony do nałożenia kary pieniężnej, ustalając jej wysokość.

3. Do przepisów o karach pieniężnych stosuje się odpowiednio § 75, § 76, § 78, § 79 ust. 4 oraz § 80.

Dziękuję za uwagę!

Aleksandra Rybicka

501 230 555

arybicka@rcl.gov.pl

